

1736.

1. Albinus, Jo. Hurianus: De his quae per subhastationem
extinguuntur vel non.
2. Berlinellerus, Gedeo. Christ: Ord. jur. Decem: Pectori
benivolus 1. 12. 1. (ad Disputationem Gottlobi Christiani
Klingel iurist)
3. Berlinellerus, Gedeo. Christianus: Observationes ad
procurum possessionis summariorum
4. Brokes, Hurianus: De Confusionis Historiae Litte-
rarum iuribus.
5. Brokes, Hurianus: De Ceteris conurbationibus malum
si idem non imperabile
6. ¹²⁶ Carpzovius, Frider. Benedictus: Vindiciae Carppo-
vianae sive sententiae . . . Benedicti Carpp-
ovii. 2. Sampl
7. Carpzovius, Frider. Benedictus: Vindiciae Carppo-
vianae.

- 8^a, 6^a = Cyprianus, Frider. Benedictus: De crimine resistendi
3 exempl.
9. Cellius, Christoph Ludovicus: Privilegium plenissimum
et certum usum crediticiae auctoritatis astitimandum.
10. Cellius, Christoph Ludovicus: Observationes de rebus
civibus leniori moneta solutis
11. Manaccius, Christianus: De praedictis principaliter
divinis jure congrui non retrahendis.
12. Hafermugios, Christianus Gotthardus: De creatione digni
mundi ex nihilo in tempore.
13. Harter, Martinus: Praerogativa academica, quae
publicam symbolice praecipuis, qui ad inaugu-
randos reges adhibentur ritibus comprehensam
... proponit
14. Kraus, Jo. Gotthardus, M.D. jur. ... Vocatus: Ceteri
Generis s. p. d. (ad reputationem solam
Christiani Specht inventa)

15. ²⁶ Kraus, Dr. Godtfrides: Ord. juridici. . . . Decanus:
 Lectori benedicti s. p. d. (ad reputationem solennem
 Christiani Godtfridi Francke invitat)
16. Kraus, Dr. Godtfrides Ord. juridici. . . . Decanus:
 Lectori benedicti s. p. d. (ad reputationem
 solennem Caroli Ferdinandi Zschuckii invitat)
17. ¹⁷ Leyser — Grieser
 Leyserus, Augustinus: Adulterii poenam ex
 duabus saltem causis mitigari posse. . . . obte-
 rit.
18. Leyserus, Augustinus: De incerta.
19. Leyserus, Augustinus: De stupro violento.
20. Leyserus, Augustinus: Quousque colonus tam-
 num in fructibus jam perceptis parte merces
 remittatur.
21. Leyserus, Augustinus: De stupri judicio civili.
22. Leyserus, Augustinus: De poena a stupri arbi-
 trio judicis relinquenda.

23. ^{ab} Leggerus, Augustinus: De origine et speciebus
juris
24. ^{ab} Leggerus, Augustinus: De polygamia. Von Leo
Vill. Westberg.
25. ^{ab} Leggerus, Augustinus: De concubinata indri-
duo pro obtinendis summis juribus honoribus.
26. Martius, Francus Ruricus: De principis iis denique
antiquioribus literarum statibus ac macentibus
27. Specht, Christianus: De scultetis et sciatinis
28. Stenzelius, Christ. Fridr.: Morbos corporis morbis
mentis non curari nec curantur esse. . . . De
nervitat
29. Sturmius, Goussab: De rebus, quae in fensam
dari possunt.
30. ^{ab} Weidner, Fr. Frider: De natati solo legis Sal-
cal.

Q. D. B. V.

OBSERVATIONES
AD
PROCESSVM POSSESSORII
SUMMARISSIMI

QVAS
PRAESIDE

DN. GEBHARDO CHRISTIANO
BASTINELLERO

ICTO SAC. REG. MAL. POLON. AC PRINC. ELECT.
SAX. A CONSIL. AVLAE CODICIS PROF. PVBL.
CVRIAE PROV. ET SENATVS ECCLES. ITEMQVE
SCABINATVS ASSESSORE ATQVE ORDINIS
IVRIDICI SENIORE

PRO LICENTIA

SVM MOS IN VTROQVE IVRE HONORES CAPESSENDI

D. XII. APRIL. MDCCXXXVI

IN AVDITORIO MAIORI

HORIS ANTE ET POST MERIDIEM
CONSVETIS

ERV DITORVM DISQV ISSIONI SVBICIT

AVTOR

CHRISTIANVS GODOFRIDVS FRANCKE.
VARISCVS.

VITEMBERGAE

TYPIS IOANNIS DAVIDIS SCHEFFLERI.

4

1956
36

211

ORSERVATIONES
PROFESSORII
SUMMARISSIMI

FRANCIS
DI GERHARDO CHRISTIANO
BASTINELLI

ISTO SAC. REG. MAJ. TOLOM. AC. TING. P. 1820
SAX. A. CONSIL. - AVTAE. CODICIS. PRO. P. 1820
CYRIAC. PRO. ET. SECTVS. T. 1820
SCABINVS. ASSessor. ATQVE. ORDINIS
IURIDICI. SENIOR.

PRO LICENTIA
SUMMOS IN VIROQUE P. HONORES CAPS. INDI

IN ADDITORIO MAIORI
HONOR. ANTE ET POST MERIDIAN

CHRISTIANVS GODFRIDVS FRANCKI
VITAE

THEODORVS DAVIDS SCHNEIDER

I.

Magnus est possessionis favor, qui maxime se exserit in tractatione summaria.

Decantatissima sunt in foro commoda possessionis, et hospitem plane esse oportet, qui singula quasi in numeratis habere nolit. I. Possessor praesumitur Dominus *L. 16 C. de probat. L. 8 §. 1 C. de praescript. XXX uel XL annor. L. fin. C. de R. V. CARPZ. DEC. 82 n. 36* ideoque negatoria agens, uel dominium duntaxat incidenter probans, sola possessione iuuatur, *arg. L. 8 §. 3 ff. Si Seruit. uind. L. 16 ff. de except.* II. Possessor titulum possessionis edere non tenetur *L. 7 C. de Test. L. 4 C. de edend. L. ult. ff. de R. V.* III. Percipit fructus *L. 3 §. 5 ff. iunct. GLOSS. verb. non multum, ff. de acqu. uel amitt. poss. §. 35. I. de R. D. nec priuandus eorum perceptione, durante adeo petitorio, nisi prius amoueat a possessione, cuius causa percipere fructus debet, TVSCHIVS Concl. 427. N. 65. lit. P.* IV. Pendente appellatione, possessionem sine uicio attentati continuat, *L. un. §. 4 ff. nihil innou. appell. interp.*

terp. V. Probandi onere liberatur. *L. 2 C. de probat. ita*, ut, ex quorundam sententia, in negatoria actione libertatis excludatur praesumptio. *Conf. THOMAS. diff. de onere prob. in act. negat.* VI. Immunis est a satisfactione *L. 15 ff. qui satisd. cog. O. P. S. R. ad Tit. XIII.* VII. Competit possessori pignoris ius offerendi debitum creditori hypothecaria agenti *L. 12 §. 1 ff. quibus mod. pign. vel hypoth. solv. L. 19 ff. qui pot. in pign.* VIII. In pari etiam turpitudine melior censetur possidentis conditio *L. 3 et 4 ff. de condict. ob turp. caus. L. 2 et 5 C. eod.* IX. Vi EDICTI D. MARCI, is, qui rem, ab altero possessam, eidem eripit, omni iure, quod in ea habuit, excidit, *L. 13 ff. quod. met. caus. et L. 7 C. unde ui.* Cui hodie etiam in iudiciis Saxonice locum esse, testatur DN. VVERN. in *Comp. Jur. L. III. Tit. IX §. 6* X. Possessor in sua possessione defendi debet, *L. 2 ff. uti possid. ac XI. omnibus illis, qui in hac ipsi impedimentum obiciunt, resistere potest, arg. L. 1 §. 27 L. 3 §. 9 ff. de ui et ui arm.* Nec desunt, qui plurima emolumenta et privilegia possessionis ex LL. collegerunt. Sic CAROLVS TAPIA in *arb. ingressu, C. de SS. eccles. uerb. ipso ingressu n. 13 seqq.* eorum LXXII. et MENOCHIVS *L. 6 Praef. 69 XXIV.* recenset. Quae cum ita sese habeant, nunquam non possessione gloriari litigantes uidemus, quam adeo sibi utilem existimant, ut decoctor suae beatitudinis censeatur negligens possessionem quam et prudentes causarum patroni, ante coeptum de proprietate litigium, clientulis suis uindicant, eaque bonam uictoriae partem se iam obtinuisse, confidunt. *CARPZ. in Proc. Jur. Tit. XXIII. pr.* Et notanter MENOCHIVS *de retinend. poss. in praesud. n. 2* ait: *Quotiescunque aliquid a pluribus praetenditur, seu praetendi dubitatur, sic, ut inter eos desuper lis probabiliter futura sit, unusquisque eorum studet et conatur, in rei possessione esse, cum optime sciant, beatos fore possidentes.* Interim XII. potissima possessionis uis in eo consistit, quod
causa

causa ipsius quam maxime sit summaria, et, quod, remotis omnibus processibus ordinarii anfractibus, plenis quasi uelis et remis portus inueniri tantisper queat.

Limites hac in possessoria causa procedendi ratio non omnino nullos, paucos tamen habet, quos breuiter iam exponam.

II.

In Processu Possessorii Summarissimi non attenduntur uitia possessionis.

Quo loco praemonendum est, huc nec pertinere quaestionem de bona aut mala fide possidentis, nec de uitis possessionis, quae clandestinitate, ui, aut precario nituntur. Quamuis enim magni sit momenti, utrum bona fide et iusto titulo possessor rem, seu fundum ab eo acceperit, quem dominum fuisse, aut alienandi potestatem habuisse, atque inde rem suam esse, credat *pr. I. de Usucap.* an mala fide quis rem alienam possideat, ac, tradentem fuisse non dominum, ne habuisse alienandi facultatem sciat, *L. 2 ff. de L. 7 ff. 4 ff. pro emtore.* Attamen, cum hae qualitates iniustitiae, a titulo et scientia proficiscentes, ipsi possessioni extrinsecus accedant, ac eius essentiam non ingrediantur, HAHN. *ad VVESENB de acqu. uel amitt. poss. n. 3.* quilibet possessor hoc ipso, quod possessor est, plus iuris habet, quam non-possidens, *L. 2 ff. uti possid. ff. 4 ff. de Interd. L. fin. ff. de acquir. uel amitt. poss.* et nemo absque causae cognitione possessione sua, etiam iniusta, expelli debet, *L. 6 C. unde ui.* Quare neque bonae aut malae fidei, neque tituli, in Processu possessorio summarissimo, de quo in praesenti agere constitui, ulla habetur ratio.

III.

Definitio processus Possessorii Summarissimi.

Est uero hic processus, ubi solum de facto simplicis et momentaneae possessionis, omissis solennitatibus ordinarii, aduersus turbantem summariter proceditur, ne ad arma partes deueniant, sed possessio tantisper certa reddatur. Audit hic possessorium SVMMARIVM, seu SVMMARISSIMVM, propterea, quod tractatur summarie, et MOMENTANEVM, quoniam possessione momentanea fundatur. Respicit solum factum possessionis, et quaeritur in eo tantummodo, an, non autem, quomodo quis possideat, BERG. El. Proc. Poss. §. 2.

IV.

Interdicta Iuris Romani multum differunt a Processu Possessorii Summarissimi.

Minime igitur hic omnia ea possunt applicari, quae Iure Romano in causis Interdictorum traduntur. Ea enim Interdicta dabantur, si quis possessionem uel adipisci, uel retinere, uel recuperare, cupiebat, quibus Praetor aliquid fieri aut iubebat, aut uetabat, *pr. §. de Interd.* Ad nostrum uero possessorium summarium, seu summarissimum, nec causa adipiscendae, nec recuperandae possessionis, refertur, PFANKVCH. de summariss. L. I c. 4 n. 7 et c. 7 n. 3 SCHILTER. Exerc. ad ff. 13 1b. 12 cum hic ratione facti possessor certus sit, nec tam ingens metus armorum immineat, quamuis CARPZ. L. I Resp. 9 n. 19 super possessione, uel retinenda, uel recuperanda, summarissimum admittat. Imo, nec Interdictum, *uri possidetis*, cum nostro Possessorio summarissimo est comparandum.

Edi-

Edicebat enim Praetor Romanus: VTI EAS AEDES, QVIBVS DE AGITVR, NEC VI NEC CLAM NEC PRECARIO ALTER AB ALTERO POSSIDETIS: QVO MINVS ITA POSSIDEATIS, VIM FIERI VETO, *L. I. pr. ff. uti possid.* et perpetuo hoc Interdicto insunt haec: quod nec vi, nec clam, nec precario, possidetis *L. I. §. 5. eod.* Contra ea in Iudicio Possessorii summarissimi solum factum possessionis praesentaneae attenditur, nec, num ea sit vitiosa, puta, vi, clam, precario, acquisita, disceptatur, BERG. in *El. Disc. Forens. Tit. V. Obs. IV n. 1* Eaque de causa illud glossae antiquum hic locum obtinet: QVO IN STATV TE INVENERO, IN EO TE IUDICABO, DONEC CONTRARIVM VIDEBO.

Obligatur quidem *L. 2 ff. uti possid.* secundum quam iusta, an iniusta, sit possessio, nihil refert. Verum intellige et declara: Si contra tertium, non si contra eum, a quo quis possidet, agitur, *L. I §. 5 ff. uti possidetis.* Sic aduersus extraneos tantum prodest vitiosa possessio, *L. 17 ff. de precario et §. 4 §. de Interdict.* MENOCHIVS de *rejn. remed. 3 n. 19.* Negari tamen nequit, possessorium summarissimum ex Interdicto, *uti possidetis*, originem trahere, et plurimas huc spectantes leges ad summarissimum nostrum utiliter applicari.

V.

Processus Camerae Imperialis, quo per Mandata proceditur, discrepat a Possessorio Summarissimo.

Neque etiam cum regulis Possessorii nostri, Processus Cameralis notissimus, quo per mandata proceditur, omni ex parte conuenit. Euulgantur enim etiam in aliis, quam possessionis, causis, mandata, et sunt uel cum, uel sine clausula. Illis annectitur clausula iustificatoria, qua alteri facultas,

tas, exceptiones suas opponendi, referuatur; his uero aliquid uel cum, uel sine poena, iniungitur. Interdum etiam his subiicitur clausula, non ea quidem iustificatoria, sed paritoria, nimirum, ut ille, cui quid mandatum, intra certum terminum, quomodo paruerit, doceat. Mandata sine clausula speciem executionis contra non-auditum ferunt. Hinc iuxta *Ord. Cam. P. 2 Tit. 23.* in quatuor tantum casibus obtinent. I. Si quid ipso iure praeceptum, contrarium autem prohibitum, sit, II. damnum irreparabile immineat, III. causa in perniciem Reipublicae tendat, et IV. illa moram non ferat.

VI.

Nec ex Canone: Redintegranda, agitur in Possessorio Summarissimo.

Propius ad institutum accedere uidentur, quae ex Iuris Canonici famosissimo Canone: *REDINTEGRANDA, caus. 3 qu. 1* afferuntur, et ante omnia spoliato restitutionem promittunt. Loquuntur tamen haec non tam de turbatione, quam potius de spolio, intuitu cuius praesertim in Saxonia peculiari modo procedendum, *uid. O. P. S. R. ad Tit. XI §. 3* Nam actor, ex spolio agens, iurisiurandi delatione uti potest, atque probatio et reprobatio intra quindecim dies exhibetur. Interim remedia, ex Iure Romano, Imperiali, et Canonico, recensita, plurimum ob causas possessorias sunt data. Vnde colligitur, eximium omni tempore fuisse possessionis fauorem.

VII.

Controuersantur inter se ICTi de diuisione Possessorii in Summarium et Ordinarium.

His remediis possessoriis, praesertim possessorio summarissimo consultius putant Aduocati agere, quam petitorio

torio. Nec quisquam fere ad petitorium confugiet, qui agere ualet possessorio. Hoc tamen iterum diuidunt in dictum SVMMARIVM, seu SVMMARISSIMVM, et ORDINARIVM. Quae distinctio inter DD., uti plerumque fieri solet, multas peperit controuersias. SVMMARISSIMVM, quod EXTRAORDINARIVM autem, uel PLENARIVM, uocant, in quo praecipue deceptatur, ordinario processu, de qualitate possessionis, eatenus, ut quis tam diu possessionem teneat, donec altera pars causam egerit et obtinuerit in petitorio, CAGNOL. in *L. in pari caus. n. 7 ff. de Reg. Iur.* Haec distinctio ex ipsa Interdictorum ratione probari uidetur, qua de possessione primum ad sopiendas contentiones, in facto euenientes, et ad reprimenda scandala, neue ad arma res prorumpat, summarissime cognoscendo, per uiam praecepti proceditur, et plenior cognitio in ordinario instituitur. At enim uero, monente BEYERRO in *Pos. Iur. Ciu. ad Tit. ff. de Interdict. pr.* Mindanus diuisionem in POSSESSORIUM SVMMARISSIMVM et ORDINARIUM falsam, et magis ex Doctorum somniis confictam, quam iure fundatam, asserit, ac, in possessorio semel succumbenti, nullum, nisi petitorium proprietatis iudicium, indultum, autumat, quod per istam summarii et ordinarii differentiam nihil aliud, quam litium, contra legum iurisque rationem, induceretur multiplicatio; deinceps id, quod supra de Interdictis dictum, non singularem processum constitueret, sed potius ad ipsius Interdicti expeditionem pertineret: Sic CICERONEM, in *Orat. pro Caecinna*, ad quem prouocant aduersarii, quanquam is dupliciter in proposita ibidem possessionis quaestione occupatus fuisse uideretur, nihil tamen tractasse, quod singulare possessorium ordinarium expectasset. Quicquid uero sit, diuisio haec fere in omnium iure consultorum ore est, imo, in *add. O. P. S. R.* expresse legitur. Si tamen ueram ordinarii conditionem consideramus, non negandum

B

hanc

hanc mixtam habere causam proprietatis, et in eo simul *ivs* et *QUALITATEM* possessionis pertractandam esse. Vix igitur contigerit casus, ubi separatim possessorio ordinario confecto, demum petitorium institui, et in eo contra sententiam, in possessorio ordinario latam, causa retractari, atque is, qui in possessorio ordinario uictoriam reportauit, succumbere possit in petitorio. Quod in Electoratu Saxoniae eo magis asserendum, propterea, quod per *O. I. S. R. in addit. §. I. SVMMARIVS* PROCESSVS, isque speciatim sic dictus, prorsus abrogatus est, et, ordinario possessorio litigans, procedendi modo ordinario rem perficere cogitur. Nam actor et reus ad probationem et reprobationem admittitur, et utrique, suum ius sufficienter deducendi, facultas competit. Si igitur semel quis in ordinario possessorio demonstraerit, sibi rem iusto titulo acquisitam esse, et aduersarium infirmiori iure gaudere, superior discedet, et uix succumbet in petitorio. Aliter uero fieret, si saltem in possessorio ordinario antiquior, non titulata simul, possessio, in medium afferretur. Cui tamen opinioni nonnullorum Doctorum, qui antiquiorem tantum possessionem requirunt, refragari hodierna *Dicasteria iuridica* uidentur. Sic haud ita pridem inclytus Ordo *ICTorum* in hac Academia in causa eiusdem argumenti pronunciauit, daß die Klage in Ansehung, daß *Klr.* darinnen die possess des libellirten Gutes von *Martin Morchens* Tode her Beflagtem zugesehet, gleichwohl, quo iure seine Principalin solches vor 15. 20. auch 30. Jahren besessen haben will, nicht angiebet, solches aber, da Befitzer von so geraumer Zeit her das Gut besessen, und noch besizet, wenn *Klr.* in possessorio ordinario obtiniren will, in Erwegung, daß darzu keine simplex possessio hinlänglich, sondern qualificata erfordert wird, nöthig gewesen, angebrachter maßen nicht statt.

Quam

Quam sententiam leuteratione, ut uocant, interposita, Mense Februario huius anni, confirmarunt Lipsienses.

IIX.

In Possessorii Summarissimi Iudicio non ubique eadem est procedendi ratio.

Transeant uero controuersiae possessorii ordinarii. Verfor circa summarissimum, de quo ulterius obseruo, istud etiam in diuersis locis diuersam exigere tractationem, quam partim fori obseruantia, partim leges prouinciales, uel restringunt, uel extendunt. Spectant huc in Saxonia *Land-R. L. 2 Art. XLIV pr. uerb. Welch Mann ein Guth hat in seinen Gewehren Jahr und Tag ohne rechtl. Widerspruch, der hat daran ein rechtl. Gewehr, Ord. Polit. de ao. 1612 f. 8 Resol. Grauum. de ao. 1661. Tit. von Istrien: Sachen §. 36 Dec. Elect. Sax. 1, et §. 19 sqq. Addit. O. P. S. R. quo ultimo loco procedendi modus maxime in ordinem redactus est.*

IX.

Diuersus est procedendi modus in Curii prouincialibus, et Iudiciis inferioribus.

Hic procedendi modus coram Tribunalibus Saxonis inferioribus, et superioribus, quae Curiae prouinciales appellantur, iterum uariat. Causam expediunt hae posteriores per Inhibitiones, aduersus eum, quem non credunt esse possessorem. Quae Inhibitiones, etiam in aliis, quam retinendae possessionis, causis, obtinent, per *O. P. S. R. in Addit. §. 21* tamen ad quatuor, in *§. 9 Resol. Grauum. de ao. 1612* recensitos casus, restringuntur. I. Si contrauenitur sententiae, quae transit in rem iudicatam, II. Transactionibus liquidis re-

pugnatur, III. Violenta turbatio, aut inuasio, de facto suscipitur, IV. delectio bonorum et spoliū committitur, simulque denunciatum factum satis demonstratum est. Saepissime praemittitur Inhibitioni MONITORIVM, quod plerumque sequitur EXCITATORIVM, et id demum excipit INHIBITIO. Est vero haec praeceptum poenale, quo sub certa, et quidem in Curia Vitembergensi sub multa 30. aureorum florenorum Rhenensium, in Curia superiori Lipsiensi sub multa 50. aureorum, turbatio continuata turbatori interdicitur, eique simul iniungitur, ut illico res ablatas restituat, damnum cum expensis refundat, ac in Termino praefixo compareat, et partitionem per Instrumentum publicum doceat. Cui tamen CLAVSVLA IUSTIFICATORIA, quae in casum iustitiae saluum relinquit ius, expresse inferenda est, si vitium nullitatis euitari debet, DN. BERG. in *Oec. Iur. L. IV Tit. XXXIb. 6 v. 4*. In Termino Inhibitus aut factum suum iustificat, et absoluitur, aut probat partitionem, et condemnatur in damna et expensas, aut contumax est, et Inhibitio confirmatur, aut, iustificatione facta, causa redditur dubia, tunc Inhibitio in uim simplicis Citationis resoluitur, ac deinceps causa, uti in inferioribus Iudiciis, ad exitum perducitur.

X.

Distinctio inter actionem in factum et Processum Inhibituum non adaequata est.

Illa inferiora iudicia procedendi normam, in *Dec. El. Saxon. I et App. O. P. S. R. §. 19 seqq.* praescriptam, obseruant, ac Doctores docent, actionem in factum hucusque progredi. Quae actio uero et in Inhibituo-Processu locum semper habet, nec per diuersam iudicis rationem tractandi causas, actionis institutae fundamentum mutatur. Quapropter distinctio

ctio

Actio summarissimi inter actionem in factum, et Processum Inhibitivum, adaequata non videtur. Quemadmodum enim actio in factum est, qua, cum ea certo nomine legisque principio careat, secundum aequitatem ipsius facti, interpretatione Ictorum, aut extensione Praetoris, ius in iudicio prosequimur, *L. II ff. de praescript. verb.* Sic in praesenti casu per eam interpretatione Ictorum et extensione legum, ad retinendam possessionem latarum, agitur contra turbantem in possessione, siue deinde per Inhibitionem, siue per iniunctionem responsionis ad libellum, procedatur.

XI.

Processus Possessorii summarissimi pro possessione rei incorporalis, et corporalis, immobilis, et mobilis, datur.

Instituitur, quam dixi, possessoria actio ex possessione, et quidem intuitu rei incorporalis, et cuiuscunque rei corporalis immobilis, *BART. in L. I ff. uti possid. n. 2 MENOCH. de retrin. rem. 3. qu. 12 n. 10* pariter, ac rei mobilis, existentis in domo uel fundo, quatenus cohaeret immobili, (Nam, propter cohaerentiam rei immobilis, uidentur fructus, existentes in fundo, et mobilia, existentia in domo, esse pars fundi et domus, *L. I §. 6 L. 3. §. 15 ff. de ui et ui arm.*) imo, ipsarum mobilium, ubi in Iure Romano singulare habemus Interdictum, *UTRUBI §. 4. I. de Interd. PFANKVCH. L. I c. 6 n. 52 sq.* item, siue ex parte, siue ex toto, siue pro indiuiso, se quis possidere, dicat, *L. I §. I ff. uti possid. DN. WERNHER. autem in Comp. Iuris L. II Tit. XIX §. 6* admittit possessorium summarissimum tantum in rebus incorporalibus, s. in quasi possessione, *conf. §. 3 d. t. Ex aduersa parte DONELL. ad L. un. C. uti poss. n. 17 et BOCER. Class. 4. Disp. 51 n. 5 sq.* de quasi possessione non

dari summarissimum, existimant, quibus tamen iterum communis opinio contrariatur, HAHN. *ad WESENB. tit. uti poss. n. 2.*

XII.

Possessione uacante, non datur Possessorium summarissimum, sed sequestratio interim decernitur, donec de iure sit cognitum.

Oritur nunc quaestio de possessione uacante, ad quam VERGINIVS *de BACCATIIS a CING. in Tr. de interd. uti poss. Cap. XX n. 11* me ducit. Afferit enim ille, etiam hoc loco summarissimum possessorium ualere. Quemadmodum autem uacans possessio alio modo intelligi nequit, ac si neuter litigantium possidet, sic nec alter turbatur, nec alter in possessione, in qua non est constitutus, defendi potest, sed potius in sequestrum iudiciale, ob metum armorum, res datur. BERG. *in Oec. Iur. L. III Tit. 11 §. X n. 2.* Spectat huc. *Sächsfl. Land-Recht L. 3 art. 15 inpr.* Ob Zweene ein Guth ansprechen, Jener, der es hat, der soll es ihr keinem geben, sie vereinigten sich denn vor, durch Freundschaft mit einander, oder ihr einer weise den andern ab für Gerichte, item Ist ein Guth angesprochen von zweyen Mannen, und heisset es der Richter zu sich auf Recht, man soll es ihm ausantworten, und der Richter soll es unter ihn behalten, bis sich diese darum entscheiden mit Recht.

XIII.

Heres, qui non apprehendit possessionem, ex possessione defuncti momentanea non defenditur.

Pertinet huc porro conditio heredis, de quo scimus, omnia defuncti iura ad ipsam transferri, ex quibus ius possessionis

fionis non excludendum esse, uidetur. At enim possessio in heredem non transit sine apprehensione naturali, *L. 23 pr. L. 30 §. 5 de acqu. uel aritt. poss.* hinc heredem, qui nondum naturaliter apprehendit possessionem, in possessorio summarissimo ex possessione defuncti non tuetur iudex. Minime obstat *L. 138 & 193 ff. de R. I* ubi heres, adita hereditate, ex tempore mortis heres exitisse fingitur. Hoc enim procedit in iis, quae sunt iuris, non quae facti, prouti possessio est. Maioris quidem momenti uidetur *L. 30 π. pr. ex quibus caus. maior.* docens, POSSESSIONEM DEFUNCTI QUASI IUNCTAM DESCENDERE AD HEREDEM, ET PLERVMQVE NONDUM HEREDITATE ADITA COMPLERI, quae possessionis uox tamen hic ufucapionem, exemplo *L. 19 eod.*, significat.

XIV.

Contra Principem ex causa regalium cessat summarissimum. Neque in iure uenandi priuato contra priuatum possessio momentanea prodest.

Vidimus, quod Possessorium summarissimum a possessore fit instituendum. Ordo igitur postulat, ut inuestigem, contra quem illo agi possit. Et responderetur, contra turbantem. Qui uero non turbat, contra illum non competit istud. Sic Princeps, iura regalia exercens, eam ob causam priuatum turbare non censetur, quia illa priuato non debentur, nequidem in suo fundo, nisi ille eisdem a Principe uel expresse fuerit inuestitus, uel tacite, puta, praescriptione immemoriali, illa obtinuerit. Quapropter possessione simplici contra Principem non admittitur. Quod secus, se habet respectu iurium, ad Principem de iure communi non per-

pertinentium, *uid. post. de manuren. Obs. XLIV. n. 29 et 38.* Plus habet singularitatis ius uenandi in Electoratu Saxoniae, cuius possessio, uel quasi, momentanea in fundo alterius ne contra priuatum quidem ualida est, iuxta *Ord. Pol. de A. 1555. Tit. daß keiner auf des andern Grund und Boden ic.* So wollen wir. *verbis: ungeachtet einiges Fürwendens, daß es anders hergebracht.* Quam ob rem et possessorium summarissimum cessat.

XV.

Instituitur Possessorium Summarissimum et in foro domicilii turbantis, et rei sitae.

Nunc aggredior ad competentiam iudicii in nostro summarissimo, quae ex causa huius Processus, scilicet turbatione, facile uideri potest. Turbatio inuoluit delictum, *CARPZ. in Proc. Iur. Tit. XXIII. art. II n. 37.* Delinquens et in foro domicilii, ubi omnis actio institui potest, *L. ult. C. ubi in rem act.* et in foro delicti, quod hic est locus rei sitae, iudicatur *L. un. C. ubi de poss. ag.* Ergo iudex et domicilii, et rei sitae, competens habetur. Quum tamen constet, iudicem domicilii regulariter non teneri reum remittere, hinc turbans per pignorationem ad forum turbationis obligatur. Qua occasione notandum, triplicem maxime pignorationis esse effectum. 1. Possessionem i. e. ut possessio uel quasi conferuetur, 2. indemnitatem, ut farciatur damnum, 3. securitatem, ut cautio praesteretur ratione damni futuri, *BERG. in Dec. Iur. L. II Tit. II §. XXVI n. 7.* Quibus sic se habentibus, iudex circumspecte agere debet, si turbatis et pignora capientibus eorum restitutionem, saluo iure, ante causae cognitionem, praecipere uelit.

XVI.

XVI.

Iudex secularis regulariter cognoscit in Possessorio Summarissimo.

De reliquo, in negotio possessionis momentaneae soli iudici seculari iurisdictionem tribuit *Cap. 7 X. qui filii sunt legitimi*, etiam in controuersis mere ecclesiasticis et spiritualibus. Attamen, cum in his petitorium foro ecclesiastico omnino relinquere debeat, et *L. 10 C. de Iudic.* inculcet, super possessione et principali quaestione unum eundemque iudicem esse adhibendum, hodiernus usus fori, in spiritualibus causis, possessoribus electionem iudicis secularis, aut ecclesiastici, permittit.

XVII.

An Possessorium Summarissimum cumulari possit cum Petitorio.

Tandem inquirendum, numne petitorium cum Possessorio Summarissimo cumulari possit? In Petitorio agitur de proprietate, et affirmatur, aduersarium rem possidere, secundum doctrinam ZANGERI in *Tr. de Except. Cap. XIX P. II §. 19.* In possessorio uero agens, rem se possidere, asserit. Ergo, his cumulatis, contraria inferri uidentur, ob quae cumulationem reiicit ZANGER *d. l. §. 14.* Accedit Possessorii Summarissimi et Petitorii diuersa plane ratio procedendi. At non adsunt prorsus contraria, cum quis possidere et nihilominus etiam petere possit, ut statim in petitorio sibi res, tanquam de iure possessa, uindictur. Nec electione tolluntur possessorium et petitorium. Nec sententia, lata in uno, parit exceptionem rei iudicatae in altero. Quare admittitur cumulatio, CARPZ. *Decis. XXXII §. 10.* Tali enim

C
mo-

modo nihil commune habet proprietas cum possessione, et ideo non denegatur ei Interdictum, *uti possidetis*, qui coepit rem vindicare, nec uideatur possessioni renuntiasse, qui rem vindicauit, *L. 12. §. 1. ff. de acqu. uel amitt. poss.* Quapropter et GODOFRED. in not. ad dict. *L. 12* concedit cumulationem possessorii et petitorii, *conf. BERG. in El. Proc. Poss. §. XLII it. c. 3 et 4 X. de caus. poss. et propriet.* Quo autem dubium ex diuerso modo procedendi remoueatur, necesse omnino est, ut causa petitorii statim sine ulteriori probatione elucescat. Alioquin in petitorio interlocutorie pronunciat. Memini Sententiae, ante aliquot annos in tali cumulatione latae: *Die weil die in denen gemeinen Rechten und teutschen Gewohnheiten gegründete Markt: Freyheit durch die den Gast: Höfen und Gar: Küchen gegebene Priuilegia nicht aufgehoben worden, mithin iura petitorii am Tage liegen, so werden Appellanten bey dem Rechte, währendder N. Jahrmärkte in ihren Häusern um das Geld zu speisen, billig geschützet, es könnten und wolten denn Appellanten ein ihnen und ihrer Gar: Küche wieder die obangeführte allgemeine Markt: Freyheit zustehendes absonderliches Recht binnen Sächsl. Frist mit Vorbehalt des den Appellanten zustehenden Gegen: Beweises und beyder Theile Endes: delation erweisen, dessen genossen sie billig.*

XII X.

Aliquot solennitates habet Possessorium Summarissimum, cum Petitorio communes.

Forma Summarissimi solennitates fere omnes prohibet, non tamen eas, quae ad felicius dirimendas lites, et quae alioquin ad substantiam processus, iure gentium, sunt necessariae. Cautionem pro expensis exigit *O. P. S. R. ad Tit*

Tit. XIII. in allen und jeden Proceſſen. Ergo et in Summariffimo Poſſeſſorio. Tentatio amicabileſis compoſitioniſis ſimul ordinarii poſſeſſorii et petitorii incommoda tollere poteſt. Hinc tantum abeſt, ut ea per *O. P. R. ad Tit. I §. 2 et 2* ad petitorium reſtricta ſit, ut potius et in Summariffimo exigatur. Sicuti et in proceſſu inhibitiuo, quanquam, in contumaciam rei, praeceptum poenale decretum eſt, locum inuenit. Solennis libellus, et ſolennis litiſis conteſtatio, uix requiritur. Sufficit enim ſola officii Iudicis imploratio cum congruo medio concludendi et petito, ANDR. RAVCHB. *P. 2 qu. 6 n. 63* PETR. FRID. MINDAN. *de Interd. c. 13 n. 8* quibuſcum facit *O. P. R. S. in add. §. 19* uerbis: So laſſen wir zwar geſchehen, daſſ darinnen noch ferner, ohne ein ordentl. Libell, wenn nur ein richtig Medium concludendi und deutlich petitem vorhanden, etc. Citationes ſub poena confeſſi et conuicti emittendae, uid. *O. P. R. d. l. et ad Tit. IV §. 1.* ac ſpatium Saxonicum continere debent. Quod eo magis concedendum, quia reum ante terminum ita ſe praeſparare oportet, ut in primo termino ad reprobationem paratus ſit.

XIX.

Quae ſiant in primo termino?

In Termino ipſo, uti §. praecedenti monitum, concordia tentatur, ob quam partium comparitio perſonalis neceſſaria, §. *I. Tit. I O. P. S. R.* Si amicabileſis compoſitio obtineri nequit, reus ad libellum reſpondet, et, adductis probationibus, obuertit reprobationes. Sunt uerba *O. P. R. in Add. §. 19.* und ſoll dem Beklagten zwar zu ſeiner Gegen-Beſcheinigung gleichfalls Berichtl. Rotulos in Termino zu übergeben frey ſtehen. Quando autem Actor Rotulos te-

C 2

ſtium

stium ad Acta tradere debeat, nullibi desinitur. Plurimi tamen, ex ratione, quod soli iudici probatio fiat, et ex particula gleichfalls, quae in *Add. ad O. P. S. R. §. 19* legitur, cum DN. VVERN. in *Comp. iur. Lib. IV Tit. XXX §. 5.* concludunt, in termino demum Rotulos demonstratorios et contra-demonstratorios offerendos esse. Verum omni in processu iudici fit probatio, cum eiusdem solum fit, de causa cognoscere. Particula gleichfalls non coniungit non expressa, sed restringenda ad ipsum textum, qui de admissione demonstrationis et contra-demonstrationis, minime autem de eiusdem fatalibus, disponit. Deinde analogiae processus conuenit, ut partim actoris probatio ante terminum cum reo communicetur, partim ut ille deliberare possit, num cedere, an contendere, uelit, partim etiam, ut sciat, quae in reprobatione deducere debeat. Tum rei partes in iure fauorabiliores actoris partibus sunt, quae, si actor in Termino demum Rotulos exhiberet, deteriores redderentur. Ceterum, nemo sufficienti defensione praecludendus. Tandem reus ad rotulos actoris in Termino sub poena confessi et conuicti respondere tenetur.

Ex quibus omnibus sequitur, ut et Rotuli Actoris statim cum libello iudici porrigendi, ac cum reo ante terminum communicandi sint. Sic, communicatione cum emissa citatione haud facta, neque responsione ad eos iniuncta, Curia provincialis Vitemberg. Term. Erhard. 1735. respondit: würde Appellat nach Vorschrift der Erl. Proc. Ordn. *Append. §. 19.* zur Einlassung auf Appellanten Vorbringen fol. 35. und den Rot. fol. 41. sub poena confessi et conuicti gebührend vorgeladen, so ist derselbe sich darauf einzulassen verbunden. Es sind aber Appellanten die Unkosten dieses Termins, nach vorgehender deren Liquidation und unserer Ermäßigung, Appellatorem zu erstatten schuldig.

XX.

De Rotulis et Testium Examine.

Eiusmodi rotuli debent esse, iuxta *Addit. O. P. S. R. §. 19* iudiciales, coram quocunque tamen iudicio confecti. Quanquam etiam plerumque iudex ipse, si testes examinantur, praesens esse consuevit, attamen saepius etiam, absente illo, a solo Actuario, ad Mandatum Iudicis, rogationem testium fieri, experimur, modo ille rem, nomine Iudicis, suscipiat. Quod quidem praesertim in superioribus Iudiciis, e. g. Curiis provincialibus, accidit, ubi Protonotariis solis examen testium plerumque in causis summariis committitur, quippe qui alias etiam plurima iudicialia negotia soliti expediunt. Testes uoluntarii etiam, coram iudice, cuius iurisdictioni non subsunt, absque metu poenae, in possessorio summarissimo se rogari ad articulos, patiuntur, quoniam hoc iudici ordinario non praeiudicant, uti facultas iuridica Vitembergensis in causa *der Gemeinde zu Ragoesen contra die zu Dippmannsdorff* nuperrime censuit.

XXI.

Quot, et quales, testes esse debeant?

Magna olim fuit disceptatio, utrum unus, an plures, iniurati, an iurati, testes requirantur, quae postea in *Dec. El. Sax. Nou.* ita temperata, ut unus minimum iuratus esse debeat, exceptis casibus, ubi uolentia, tumultus, aliudue periculum, inter partes suboritur. Tunc duo iniurati testes satis probant. Nec haec dispositio in *§. 20 App. O. P. R. uerb.* und zumahl in denen in Unserer ersten Decision enthaltenen Fällen auch nur eines einzigen Zeugen eydliche

He, oder 2. ungeschworne unverwerflicher Zeugen Ursache attendiret wird, mutata esse uidetur.

X XII.

*In dubium uocatur fides de ver Auszugs-
Leute.*

Habiles autem debent esse et in hoc processu testes. Horum enim qualitas interna, et in causis ordinariis, et summaris, manet eadem, nec illam coarctata procedendi ratio emendat. Quinam testes sint inhabiles, aut suspecti, abunde constat ex legibus, quas hic repetere frustraneum esse, reor.

Vnicum tantum de domesticis separatis denen Auszugs-
Leuten adiicio, de quorum fide saepenumero in utramque partem disputatur. Res eo redit, ut consideretur, utrum illi commodum aliquod ex re, in lite versante, uel percipiant, uel percipere possint, nec ne? Posteriori casu non reiciendos esse, puto. Priori uero repelluntur. *L. 3. ff. de Testib.* Si a possessoribus, pro quibus testimonium perhibent, quodam alimentorum genere fruuntur, tunc quoque fides eorum uacillat. *L. 3. Cod. L. 24 ff. c. 24 X. de Test.* Sic etiam inhabiles sunt in causa uniuersitatis litigantis, si per indirectum ipsorum commodis inferuiatur *L. 10 ff. et C. de Test.* Quod eo magis asserendum, si bona sua filii tradiderint, qui filii, tanquam membra uniuersitatis, litibus simul implicati sunt. Pater enim pro filio et in causa filii nunquam testis esse potest, *L. 9 ff. de Test.* Facultas Iurid. Lipsi. plane reiecit die Auszugs- Leute, in Sachen der Gemeinde zu Hohndorff contra die zu Düßnitz ante paucos annos, uerbis: Weil die Auszugs- Leute, welche zu Zeugen angegeben worden, Eltern sind, so zum Zeugniß so wenig

wenig, als die Auszugs-Leute vor sich, zulässig. Multo minus admittuntur alij ex uniuerſitate, niſi cauſa reſpiciat tantummodo commodum uniuerſitatis, non autem ſingulorum, nec aliunde teſtes haberi poſſint. CARPZ. *L. 3 Reſp. 93. n. 3. 4 BERG. in Occ. Iur. L. 4 Tit. 24. Tb. 3 n. 1* et in *El. Diſc. For. p. 719 n. 6 RIVIN. ad Ord. Proc. Sax. Tit. 22 En. 33.*

XXIII.

*Quomodo depositio teſtium comparata eſſe
debeat ?*

Depoſitio teſtium ſit ſpecifica. Generalis, indefinita, et incerta, minus ſufficit, ueluti in ſeruitute paſcendi: Meius habe iederzeit da gehütet, et aliis caſibus, quos uid. in BERG. *El. Proc. Poſſ. Tb. XXIIIX.* In cauſa prohibitionis non ſatis habetur, ſimplices actus probaſſe. Sic, qui actus iuris paſcendi demonſtrauit, non ideo in poſſeſſione iuris prohibendi, quo minus et alter pecora paſcat, defenditur. Ceterum non tantum poſſeſſio ſola, ſed et actus poſſeſſorii, et quidem *iuxta §. 19 Append. O. P. R.* in ſeruitutibus continuis, minimum annua poſſeſſio, in ſeruitutibus diſcontinuis, cum annua poſſeſſione ſaltem tres actus poſſeſſorii probari debent. Actus uero, qui liti cauſam dant, non attenduntur, quippe qui non poſſeſſorii, ſed turbatiui eſſe intelliguntur, DN. VVERN. *in Comp. Iur. L. IV Tit. XXX §. 3.* Interea ex *§. XX. App. O. P. S. R.* ſolum factum poſſeſſionis demonſtrandum, nec alias peruulgata quaefitio, utrum quis tantummodo in poſſeſſione ſit, an etiam poſſideat, quorum alterum ex ſubtilitate iuris Romani tantum eſt facti, alterum facti et iuris ſimul, *L. 10 §. 1 L. 29 §. 1 ff. de acqu. uel amit. poſſ.* attenditur. Nec demonſtrari debent tituli acquireſcitae poſſeſſionis, quorum tot ſunt, quot ſunt acquirendi eius,

eius, quod nostrum non est, uelut pro emtore, pro donato, pro legato, pro dote, pro herede etc. *L. 3 §. 21 ff. de acqu. uel amitt. poss.* Modus uero probatur, qui est apprehensio, animo habendi facta, *L. 3. §. 1 L. 1 §. 3 L. 8 L. 41 de acqu. uel amitt. poss.* Quoties enim quis possessionem dicit, toties apprehensionem affirmat. Quae fit uel per occupationem in his, quae terra, mariue, uel ex hostibus, capimus, *L. 3 §. 21 ff. de acqu. uel amitt. poss.* uel per traditionem, ubi etiam sufficit ficta. Non enim necesse est, corpore et actu possessionem apprehendere, sed etiam oculis et affectu, uel signo quodam interueniente, consequi eam possumus, *L. 1 §. 21 ff. de acqu. uel amitt. poss.* Nec, qui fundum possidere uult, omnes glebas circumambulet, oportet, sed satis est, quamlibet partem eius fundi introire, dum mente et cogitatione sit, ut totum fundum ad terminum uelit possidere, *L. 3 §. 1 ff. de acqu. uel amitt. poss.* Corporis, ex distantibus indiuiduis constituti, u. c. gregis, possessio tribuitur, si modo, omnibus indiuiduis praesentibus, una ouis sit apprehensa, BERG. in *Oec. Iur. Lib. II Tit. VI §. 2 n. 4.* Per Procuratorem etiam, Tutorem, Curatoremue, acquiritur possessio, modo hi omnes nomine nostro eam nacti fuerint, *L. 1 §. 20 ff. de acqu. uel amitt. poss.* Nam infans recte possidere coepit, et iudicium infantis suppletur auctoritate Tutoris. Utilitatis enim causa hoc receptum est. Nam alioquin nullus sensus est infantis, accipiendi possessionem *L. 32 §. 2 ff. d. Tir.*

XXIV.

Testes de antiqua possessione in quantum ualeant?

Accidit, ut testes habiles de recentiori possessione haberi nequeant. Quaeritur, si quis antiquam probauit, an tamen

tamen detendi in possessorio summarissimo possit? Affirmatur, quoniam a possessione antiqua recte ad praesentaneam argumentamur, cum mutatio sit facti, nec praesumatur, et is, qui antea possedit, hodieque possidere censeatur, *arg. L. 18 ff. de acqu. uel amitt. poss.* Si tamen ab aduersario probatur contrarium, praesumptio recentioris possessionis ex antiqua eliditur, et ueritati locus relinquitur.

XXV.

Instrumenta etiam probationes in Possessorio Summarissimo faciunt.

Probationis per testes fit tantum mentio in Append. O. P. S. R. *ff. 19* non tamen probatio per Instrumenta prohibetur. Idcirco ea Instrumenta, quae summarium procedendi modum non impediunt, et, utriusque partis praesentis iussu, super traditione et possessionis translatione sunt conscripta, omnino admittuntur, et per illa possessio recte probatur, *L. 12 C. de probat. BRVN. ad L. 48 ff. de acqu. uel amitt. poss.* E contrario Instrumenta, parte absente confecta, ad probandam possessionem minus sufficient, *L. 48 ff. de acqu. uel amitt. poss.* Licet documenta recognoscenda sint, recognitio tamen absque ambagibus in primo termino fieri potest, et multo magis admittuntur instrumenta publica, quae nulla recognitione indigent, ut sunt, *ix. O. P. S. R. ad Tit. XXV ff. 2* Gerichtliche Acta und Instrumenta, so entweder über einen vor Gerichte getroffenen Handel gefertigt und abgefasset, oder auch denen Gerichten, von denen contrahirenden Theilen gebührend vorgetragen, und daselbst entweder confirmiret und bestätiget, oder denen Actis publicis einverleibet worden. Ex Instrumentis emtionis uenditionis, non statim traditio et possessio, est

D
titulus,

titulus, probatur, Imo, quamvis Instrumentum dicat: *edit, tradidit*, tamen his uerbis non possessio, sed apprehendendi potestas indicatur, *arg. c. 6 X. de fide Instrum. MASCARD. de Prob. Concl. n. 84 n. 9 sqq.*

XXVI.

Iurisiurandi delationi non datur locus.

Iurisiurandi delatio in possessorio summarissimo in Saxonia diserte reiiicitur, *f. 19 App. O. P. S. R.* Siquidem per illam lites retardantur, cum tamen summarissimi natura omnem moram, ex eademque ratione, Interrogatoria, respuat. Ante editam O. P. R. iurisiurandi delationem Vitembergenses admiserunt, Lipsienses uero contrarium statuerunt, uid. BERG. *in Elect. Proc. poss. f. 31* Nec super facto turbatio iusiurandum deferri potest, ob generalem dispositionem *f. 19 App. O. P. R.* Quomodo uero illud, deficientibus testibus, probandum est? Videndum, an actor possessionem sufficienter demonstrauerit, nec ne? Priori casu, negata turbatione, in illam, tanquam delictum, inquirendum, et secundum qualitatem turbationis procedendum. Secundum circumstantiarum diuersitatem purgatorium dictandam erit. Posteriori casu nulla censetur turbatio. Ergo illius probatio eo ipso exulat.

XXVII.

Statim definitiue cognoscitur.

Primo termino praeterlapso, statim absque interlocutoria sententia definitiue respondendum. Sunt uerba *f. 19 Add. ad O. P. S. R. auf Gegen-Bescheinigung nicht interloquiret, sondern sofort hauptsächlich erkannt werden.* Actore

re

re non probante, reus absolvitur. Si vero probauerit actor, defenditur possessione, et reo inhibetur turbatio sub certa poena, quae per *O. P. S. R. ad Tit. XXXIX. §. 3* loco cautionis de non amplius turbando, introducta. Si uterque litigantium possessionem demonstraerit, etiam uterque defenditur. Restitutio damnorum et expensarum, pro re nata, iniungitur. Restituuntur tamen tantum expensae necessariae. Ita, quas, testes cumulando, aut per alias ambages, quis fecit, non recuperabit. Sic si causae patrono nimum honorarium dederit, si in itinere, ad iudicium profectus, sumtus immodicos fecerit, frustra restitutio expectatur. Summatim omnes illi sumtus necessarii habendi, sine quibus processus peragi non potuit, quo referuntur illi, qui, secundum legem et consuetudinem, iudicii, eorumque ministris, uel testibus pro uiatico, debentur, item quos pars litigans, necessitate urgente erogauit. *VMM. in Proc. Disp. 30 Th. 4 n. 16.*

XXIIX.

*An Sententia, in Summarissimo lata, sit definitiua,
an interlocutoria?*

Sententia, in hoc possessorio lata, definitiua recte dicitur, *cap. fin. X. de Iudic.* Conficit enim litem possessionis momentaneae, *CARPZ. L. 1. Resp. 12.* Qui uero respectu petitorii et causae principalis, quam non decidit, eam interlocutoriis annumerat, nec illi refragabimur. Interim in illa possessorium ordinarium, et petitorium simul referuari debet, et, nisi hoc fit, iusta appellandi causa praebetur. *MEV. P. 7. Dec. 20 n. 7.*

XXIX.

*Iudex in Possessorio Summarissimo pro re nata
statim in Petitorio decidere potest.*

Accidit nonnunquam, ut iudex, praetermissio possessorio, illico in petitorio pronunciet, quod tunc fit, si iustitia petitorii in continenti liquida, aut obiectum litis minimi pretii sit, vid. *Decis. El. XIII.*

XXX.

*Lite pendente, licite exercentur Actus
Possessorii.*

An te Sententiam vero, et lite pendente, actor actus possessorios iure exercet, *GAIL. L. 7 Obs. 145 n. 2* Namque lite pendente, nec in possessorio, nec petitorio, quidquam est innouandum, *tor. tit. X. ut lite pendente nil innou.* *MODEST. PIST. L. 1. Conf. 19 n. 25.* Nec aliquis possessione sua, qua gaudet, lite pendente, per Inhibitionem priuari debet, *L. 13 ff. quod met. caus. L. 7 C. unde vi. conf. Ord. Pol. El. Sax. de Ao. 1612. Tit. von Iustitien. Sachen §. 9.*

XXXI.

Remedia suspensiuu et deuolutiuu excluduntur.

Contra Sententiam, in possessorio latam, *O. P. R. App. §. 19* regulariter nec Leutationem, nec Appellationem concedit, etiam si de damnis simul iudicatum, aut uterque litigantium remedio suspensiuo, aut deuolutiuo, uti uelit. Qua sanctione, dissensus Doctorum, circa hoc argumentum

ex

ex iure ciuili, *L. un. C. Si de moment. poss. et Iure Canon. per Cap. 10 et 15 X. de restit. Spol.* ortus, sublatus uidetur. Veruntamen nonnunquam, pro qualitate circumstantiarum obuientium, si nimirum simul sententia poenam irrogat, aut pars una alteraue in primo termino, non, ut par est, audita, aut grauissimum damnum parti obuinit, nec merus armorum obstat, iudices Leutationem admittunt. Et recordor, Dicasteria his in casibus priorem Sententiam mutasse, ut plurimum tamen censuisse, Leutationem in possessorio summarissimo, ut aiunt, inadmissibilem esse. Imo, aliquando Leutationem inadmissibilem declaratam, priorem tamen sententiam certas ob causas simul emendatam esse, noui.

XXXII.

Illis, qui beneficio restitutionis in integrum gaudent, leuteratio et appellatio permittitur.

His tamen, qui beneficio restitutionis in integrum gaudent, instar remedii restitutionis per *O. I. S. R. in Ad-dit. §. 19* aut Leuteratio, aut Appellatio, imo, saepissime et Leuteratio, et Appellatio, conceditur, nec iudex inferior habet potestatem, Appellationem reiiciendi, etiamsi illa ab aliis, restitutionem non habentibus, sit interposita, sed eateus referre ad iudicem *ad quem* necesse habet, cui solum conuenit, de inadmissibilitate cognoscere, *Const. EL. IOH. GEORG. III. de Ao. 1691.* Ergo iudex inferior executione tamdiu abstineat, donec declaratio inadmissibilitatis a superiore iudice secuta sit.

XXXIII.

An victoriam deportans in Summarissimo, bonae fidei possessor habeatur ?

Vtrum uero, defensus in possessione, bonae fidei possessor habendus, affirmandum uidetur ex *L. ii ff. de acqu. uel amitt. poss.* in qua is, qui Iudice auctore possidet, iuste possidens dicitur, ac in fauorem possessionis id semper praesumitur. *VVESENB. in Parat. de acqu. uel amitt. poss. n. 7.* Verum enim uero haec praesumptio tamdiu tantum ualet, quamdiu de contrario non constat. Hinc possessor, succumbens in possessorio ordinario, aut petitorio, malae fidei possessor censetur, et iuxta *addit. O. P. S. R. §. 20.* fructus perceptos et percipiendos, etiam damna et expensas, in possessorio summarissimo erogatas, restituere cogitur.

XXXIV.

Quamdiu nec satisfactum est sententiae, in Possessorio latae, tamdiu petitorium institui nequit.

Si in possessorio pronunciatum est, et sententia in rem iudicatam transit, non prius ad petitorium prouocare licere, quam Sententiae, in possessorio latae, omni ex parte satisfactum sit, communissima iam olim fuit doctrina, quae *secund. O. P. S. R.* eo minus dubii habet, cum etiam reconuentio, cuius species, praemisso possessorio, petitorium est, differatur, usque dum rei iudicatae, in conuentione impetratae, is, qui causa cecidit, plenissime paruerit.

XXXV.

XXXV.

*Petitorium coram eodem Iudicio, ubi Possessorium
fnitum, tractandum.*

Quaeritur, an coram eodem Iudice, apud quem possessorium ventilatum, petitorium institui debeat? Negantes pro-
uocant ad res ecclesiasticas, in quibus petitorium coram foro
ecclesiastico *c. 2 X de Iud. c. 24 X de Decim.* possessorium summa-
rissimum contra in foro seculari est tractandum, *c. 7 X qui fil.
sunt legit.* et concludunt, cum ibi connexitas causae possessorii-
um et petitorii non ad unum idemque iudicium restringat,
CARPZ. *Iurispr. eccl. L. 1 D. 138 GAIL. L. 1 Obs. Pract. XX XVIII*
n. 2 MYNSING. Cent. II Obs. XLVIII, nec in secularibus ad-
fringere possit. Confugiunt ad LAVT. *Coll. Pandect. L.*
XLIII Tit. I §. XXI ad STRVV. *Introd. ad Ius Can. L. II*
Tit. XII qu. I ad LYNCKIVM *in Comment. in Decretales Lib. II*
Tit. XII §. 2. imo ad *c. fin. X. de iudic.* et inde euincere co-
nantur, actorem, obtinentem in possessorio coram iudice rei,
non teneri coram eodem iudice respondere uolenti agere
super proprietate, sed coram iudice suo. Quaerunt discrimen
in diuersitate fori personarum, et applicant hoc tam ad eccle-
siasticas quam seculares res. Quemadmodum uero *c. fin. X*
de Iud. solum de causis ecclesiasticis, de quibus etiam dicti
Scriptores intelligi debent, loquitur, quae exceptionem
a regula habent, ita omnis disputatio de secularibus est su-
peruacanea, et uerum firmumque permanet, possessorium
et petitorium coram uno eodemque iudice tractandum, *L*
10 C. de Iudic. GAIL. L. 1 Obs. Pract. XXXII n. II

XXXVI.

XXXVI.

*Possessorium Summarissimum nihil iniusti
habet.*

Accusant multi iniuriam Possessorii Summarissimi, et asylum iniuste litigantium nominant, propterea, quod, ui, clam, et precario, in possessionem irrepentes aliorum bonorum, hoc defenderentur. Nulla uero adest iniquitas et iniustitia. Leges sunt uigilantibus scriptae, et quisque suarum rerum uigilans administrator esse debet. Hinc is, qui sua diligenter curat, non habebit, cur de alterius uitiosa possessione conqueratur. Ceterum imminens armorum et rixarum metus plane aufert omnem querimoniam. Quod si quis etiam alterius possessionem iniustam tantisper ferre cogere, opitulatur tamen ipsi saluberrima legum remedia, quibus amissum recuperare potest, quo tandem felicem scopum attingat, et iustae causae obtineatur periucundus

F I N I S.

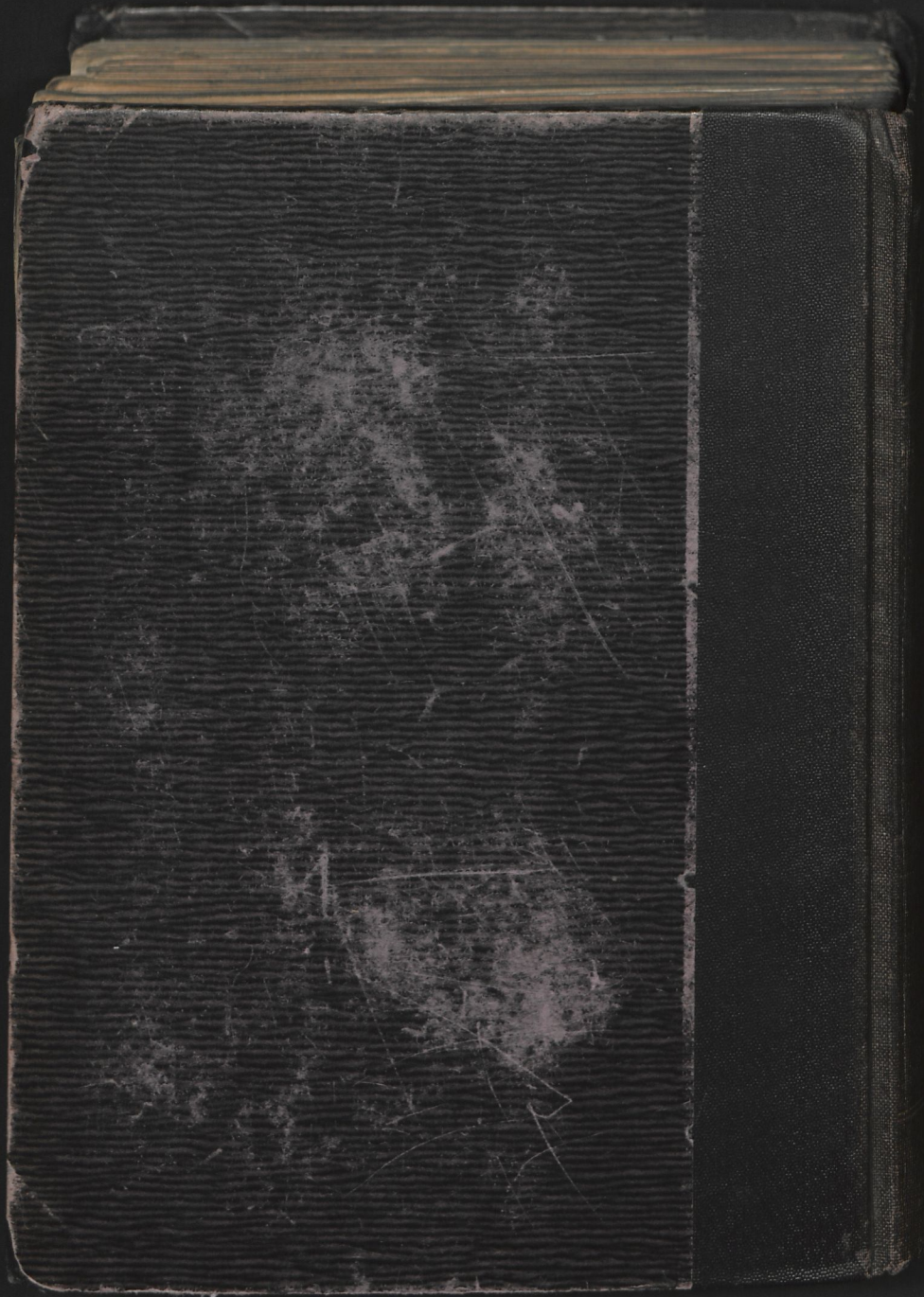
VD 18

ULB Halle 3
001 951 815

TA ->OL

OR
PROC

DN. GE

ICTO SAC.
SAX. A CO
CVRIAE PI
SCABIN

SVMOS I

I
HOR

CHRISTIA

TYPIS

4
1
ONES

SESSORII
IMI

19567
3-6
RISTIANO
RO

C PRINC. ELECT.
SIS PROF. PVBL.
CLES. ITEMQVE
VE ORDINIS

IA
RES CAPESENDI
XVI
AIORI
MERIDIEM

VBIICIT

VS FRANCKE.

CHEFFLERI.

